

Nummer: 2891
Titel: Personbefordring med bybane
Kort titel: Bybane
Status: GOD
Godkendelsesperiode: 22-11-2023 og fremefter

Beskrivelse af jobområdet

Definition af jobområdet

FKB 2891 Personbefordring med bybane omhandler de dele af jobområdet, som knytter sig til selve fremføring af bybaner omfattende metrotog, letbaner og S-tog samt trafikstyringen af de enkelte letbaner. Trafikstyring af metrotog og S-tog er ikke omfattet af denne FKB.

Bybaner i Danmark er lovgivningsmæssigt fastlagt til at omfatte metrotog, letbaner og S-tog.

Bybaner er kendetegnet ved permanente anlæg til skinnebåren kollektiv trafik i de større byer. Netop dette bruges til at styre byudviklingen, idet der er garanti for kollektiv trafik knyttet til linjeføring og stationer. Denne form for kollektiv trafik er vigtig ved placering af nye større byområder, men også vigtig i forbindelse med at sikre og etablere arbejdspladser.

Etablering af en bybane, om det så er en ny selvstændig eller en tilføjelse til en eksisterende, er meget omkostningstungt og har under byggeriet enorm indvirkning på lokalområdet dvs. for beboerne og lokaltrafikken, men også for den involverede regionale trafik herunder også den eksisterende kollektive trafik. Dette giver en meget langstrakt proces fra de første reelle politiske overvejelser, en forundersøgellesfase, en finansieringsfase, en projektfase m.m. og til sidst kommer en flerårig byggefase, traditionelt med store forsinkelser. Normalt er der tale om mindst 15 år.

Selve driftsformen er højteknologisk fra metroens førerløse drift, over semiautomatisk trafikstyring til trafikstyring af krydsende normal trafik med hastighedsoplysninger til letbaneføreren i forhold til næste normale lyskryds, som via delvis prioritering giver letbanen en glidende kørsel.

Jernbanedrift er reguleret via Jernbaneloven, lov nr. 686 af 27/05/2015. Lovens formål er at fastlægge rammerne for skinnebåren trafik, herunder at sikre, at jernbanetransport tilrettelægges og gennemføres under hensyn til sikkerhed, fremkommelighed og god samfundsøkonomi. Lovens rammer supplerer og udmønter retsakter fastsat af Den Europæiske Union, så den danske jernbane sikres optimale vilkår for fortsat udvikling samt vækst i gods- og passagertransport.

Transportministeren fastsætter regler om særlige forhold for drift af Bybane: Metro, letbaner og S-baner, som udfører transport i byer og forstæder jf. Å§3 og Å§39 i Jernbaneloven.

Rent lovgivningsmæssigt er metro- og letbaneområdet koblet sammen i Bekendtgørelse om krav til sikkerhedsklassificerede funktioner på metro- og letbaneområdet, jf. BEK nr. 576 af 30/05/2017 udstedt af Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen, hvilket bl.a. ses af bekendtgørelsens anvendelsesområde jf. Å§1: Å§ 1. Bekendtgørelsen gælder for enhver offentlig eller privat letbanevirksomhed og metrovirksomhed, for førere af letbanekøretøj på letbaneinfrastruktur, for førere af metrokøretøj på metroinfrastruktur samt for trafikstyringspersonale, der deltager i den sikkerhedsmæssige afvikling af metro- eller letbanedriften.

S-banen er reguleret via Bekendtgørelse om krav til fremføring af S-togskøretøjer og arbejdskøretøjer på S-banen, BEK nr. 106 af 27/01/2023 udstedt af Trafikstyrelsen.

I bekendtgørelsens Å§ 1 står der: Bekendtgørelsen fastsætter krav til personer, der fremfører S-togskøretøjer og arbejdskøretøjer på S-banen, og virksomheder, der beskæftiger disse personer.

Metro

Metrodrift, som den gennemføres på den københavnske metro, er en fuldautomatisk minimetroløsning, som kører i eget spor, og den er således helt isoleret fra anden trafik. Den fuldautomatiske metro kører uden fører om bord. I de centrale dele af København kører metrotogene i tunneler under jorden. Fordelene ved dette system inkluderer korte tidsrum mellem togene, hvilket tillader brugen af kortere tog og perroner. Togene strømforsynes af en strømskinne (750 V jævnstrøm) tæt på jorden, hvilket giver nogle særlige sikkerhedsproblemer.

Metroen i Københavns Metro består af 39 stationer, heraf 25 underjordiske, 1 nedgravet åbent og 13 over terræn. Det nuværende system består af 4 metrolinjer M1 - M4. M1 og M2 strækker sig fra Vanløse over Indre By til hhv. Vestamager (M1) og Københavns Lufthavn (M2). M3 (Cityringen) er en ringlinje, der forbinder det indre København. M4 (Nordhavn) forbinder København med Nordhavnen.

I 2024 bliver M4 udvidet med fem stationer, som går over Sydhavnen. Det betyder, at København snart er forbundet af 44 metrostationer. I 2022 rejste samlet set 107,9 mio. passagerer med Metroen, hvilket er en stigning på 34,5 mio. passagerer sammenlignet med 2021. Dermed er den hidtidige passagertalsrekord fra 2019 blevet overgået med knap 30 mio. rejsende.

Derudover er M5, der skal forbinde Indre By med Lynetteholm, i gang med at blive skitseret. Planen er, at M5 linjen skal bestå af ti metrostationer, der starter ved Københavns Hovedbanegård, og som via Amagerbro går til Refshaleøen og Lynetteholm for at ende ved Østerport. Metrolinjen M5 forventes taget i brug i 2035.

Krav til udførelse af hvervet som førere af metrokøretøjer indebærer 1) et førerbevis udstedt af metrovirksomheden, for hvem arbejdet udføres og 2) en helbredsgodkendelse udstedt af Trafikstyrelsen. Kravene bliver specificeret i TAK om fremføring af metro, letbane og S-tog.

Letbane

Letbanedrift defineres som skinnebåren trafik, som både kan køre i vej efter færdselslovens bestemmelser og i eget tracé. Letbaner er skinnekøretøjer med høj bremse- og accelerationsevne og med en kapacitet på mellem 150 til 350 passagerer. Letbane kan både være bynær trafik og regional trafik.

Den aarhusianske letbane blev sat i drift i 2017. Letbanen består af tre forskellige strækninger. Banen mellem Grenaa og Aarhus H er ca. 70 km lang. Den indre strækning fra Aarhus H til Lystrup består af 12 km spor. Og banen mellem Aarhus H og Odder udgør knap 30 km af strækningen. I alt er banen 110 km lang med 51 stationer og bliver betjent af 26 togsæt. I 2022 var det samlede passagertal 5.475.521.

Der benyttes 2 forskellige togtyper:

By-modellen Variobahn er 32 meter lang og indrettet med en del flere stå- end siddepladser. Desuden er de seks dobbeltdøre placeret centralt, så de rejsende hurtigt kan stige af og på.

Regional-modellen Tango er 39 meter lang og har en mere avanceret luftaffjedring samt flere og større sæder. På den måde servicerer togtypen bedre pendlerne på længere distancer, så rejsetiden bedre kan benyttes som effektiv arbejdstid.

Udover den eksisterende letbane har Aarhus Kommune og Favrskov Kommune indledt planlægningen af to nye letbanelinjer til Brabrand og Hinnerup. Linjen til Brabrand skal starte/ende i Aarhus Ø, og den bliver efter planen 10,8 km lang med 21 stop. Linjen til Hinnerup skal starte/ende i Lisbjerg. Den bliver efter planen 8,2 km lang med 10 stop. Senere er visionen at udvide letbane-nettet med linjer til Hasselager, Skanderborg, Randers og Silkeborg, så Danmarks første letbane på sigt kommer til at indgå i et net af letbaner i Østjylland.

Odense letbane åbnede i maj 2022. Banen er 14,5 km lang med 26 stationer/stoppesteder. Linjen går fra Tarup i nord til Hjallesø i syd, men to stationer ved det nye hospital, OUH, tages først i brug, når hospitalet åbner. Hele linjen med stop ved alle stationer tager omkring 42 minutter. Letbanetoget er 32 meter langt og har en kapacitet på 200 passagerer. Der forventes 10-11 mio. passagerer årligt.

Etape 2 for Odense letbane er i gang med at blive skitseret, hvor forestillingen er, at den eksisterende linje skal udvides med to forgreningslinjer. Den sydlige gren skal udvides fra Sukkerkøberiet Station til Odense Zoo, mens den nordlige gren skal udvides fra Korsløkke Station til Seden. Letbanens etape 2 er ikke endeligt politisk besluttet af Odense Byråd.

Hovedstadens letbane planlægges idriftsat i 2025. Banen er 28 km lang med 29 stationer/stoppesteder gennem otte kommuner mellem Lyngby og Ishøj. Letbanetoget er 37 m langt og har en kapacitet på 260 passagerer. Der forventes ca. 14 millioner passagerer årligt.

Letbanekørsel kan afvikles under forskellige trafikale omstændigheder:

- I eget lukket trace (ligesom jernbane og metro)
- I eget åbent trace (adskilt fra biltrafik, men hvor fodgængere kan passere spor)
- I miljøgader (gågadelignende miljøer)
- I kollektivgader (letbane og busser i samme trace)
- I samfærdsel med biltrafik
- I samfærdsel med begrænset biltrafik
- I højbane og tunnel

Krav til udførelse af hvervet som letbanefører indebærer jf. Å§6 i bekendtgørelsen 1) et førerbevis udstedt af den letbanevirksomhed, for hvem arbejdet udføres og 2) en helbredsgodkendelse udstedt af Trafikstyrelsen. Kravene bliver specificeret i TAK om fremføring af metro, letbane og S-tog.

Krav til udførelse af hvervet som trafikstyringsmedarbejder indebærer jf. Å§6 og Å§7 i bekendtgørelsen 1) en dokumentation udstedt af den letbanevirksomhed, for hvem arbejdet udføres og 2) en helbredsgodkendelse udstedt af Trafikstyrelsen. Kravene bliver specificeret i TAK om fremføring af metro, letbane og S-tog.

S-banen

S-banen er hovedstadsområdets lokaltog, der forbinder Indre By med henholdsvis Hillerød, Klampenborg, Frederikssund, Farum, Høje-Taastrup og Køge. S-toget dækker 86 stationer på tværs af Hovedstadsområdet. S-toget består af 7 linjer: 1) Hillerød - Køge, 2) Høje Taastrup - Farum, 3) Høje Taastrup - Buddinge, 4) Frederikssund - Klampenborg, 5) Køge - Holte, 6) Klampenborg - Ny Ellebjerg, 7) Frederikssund - Østerport.

Den fungerer som et isoleret system og har en S-banefører ombord.

S-toget har 360.000 passagerer fordelt på ca. 1.100 afgang i døgnet. S-togets strækningslængde er 170 km, og dets strækningshastighed er 120 km/t. S-toget er elektrificeret med 1.650 V jævnstrøm fra køreledninger. Det nuværende S-tog 4. generations findes i 2 udgaver: en lang med 8 vogne (Litra SA) og

en kort med 4 vogne (Litra SE). Litra SA har 312 sæder, 28 klapsæder og ca. 360 ståpladser. Litra SE har 134 sæder, 16 klapsæder og ca. 180 ståpladser. Togene accelererer hurtigt og støjsvagt. Begge er videoovervåget for at øge tryghedsfølelsen.

S-toget har fået det nye digitalt CBTC-signalsystem, der via trådløs teknologi sender signal direkte ind på en skærm i førerummet i toget. Baliser og akseltællere i sporet bruges til at bestemme togets placering på strækningen. Et togs placering bruges til at optimere togets rute i forhold til de forankørende tog.

Krav til udførelse af hvervet som S-banefører indebærer jf. Å§ 2 i bekendtgørelsen 1) et førerbevis udstedt af virksomheden for hvem arbejdet udføres og 2) en helbredsgodkendelse udstedt af Trafikstyrelsen. Kravene bliver specificeret i TAK om fremføring af metro, letbane og S-tog.

Generelt

Jobområdet ydelser leveres i form af personbefordring med høj frekvens og kapacitet, let tilgængeligt for passagerer og med høj komfort i jævn og rolig kørsel. Metro, letbane og S-tog er som udgangspunkt fleksibelt indpasset i byernes eksisterende infrastruktur, dog er anlæg af metro langt mere besværligt og omkostningstungt. Erfaringer fra metro-, letbane- og S-togsdrift i europæiske storbyer viser store miljømæssige fordele, herunder en styrkelse af fremkommeligheden i byerne og en nedsættelse af personbilkørslen, samt urban udvikling.

Typiske arbejdspladser inden for jobområdet

Drift af metro-, letbane- og S-banesystemer varetages typisk af store virksomheder med ekspertise inden for kollektiv transport. Dette kan omfatte såvel nationale som internationale selskaber.

Arbejdspladserne på jobområdet er placeret hos operatører, der varetager personbefordring i udbud. I arbejdet med tilrettelæggelse, planlægning og disponering af trafikken, produktionsudstyr og andet materiel i virksomhederne, anvendes relevante styringssystemer og kommunikationsudstyr. Disse systemer indgår også som kommunikationsredskab i forhold til kunder, samarbejdspartnere og medarbejdere.

Medarbejderne på arbejdspladserne inden for jobområdet

Jobområdet beskæftiger indtil videre et relativt begrænset antal ansatte.

Medarbejderne inden for jobområdet omfatter metrosteward, letbaneførere og trafikstyringsmedarbejdere, S-baneførere samt kørelærere og instruktører.

Jobområdets ansatte medvirker ved fremføring og drift af metro-, letbane- og S-tog. Arbejdet udføres under hensyntagen til trafiksikkerhed, komfort for passagerer, kundeservice og køreplaner.

Metrostewarderne arbejder i toget eller på stationen. Metrostewarderne kontrollerer billetter, udfører lettere rengøring på stationerne og har ansvar for, at passagererne føler sig trygge, når de bruger metron. De svarer desuden på spørgsmål fra passagererne og udfører kundeservice. De spiller en vigtig rolle i forhold til sikkerhed (bl.a. ved evakuering især i tunnel) og skal om nødvendigt, ved tekniske fejl i det fuldautomatiske system, kunne føre toget frem til nærmeste station og tømme toget for passagerer.

Letbaneførerens opgaver omfatter sikker kørsel af letbanekøretøj under hensyntagen til passagerer og medtrafikanter. Letbaneføreren spiller en vigtig rolle i forhold til sikkerhed (bl.a. passagersikkerhed ved uheld, evakuering). Letbaneføreren skal endvidere kunne kontrollere billetter og yde kundeservice ved behov.

S-baneførerens opgaver omfatter sikker kørsel af S-banekøretøj under hensynstagen til passagerer. S-baneføreren spiller en vigtig rolle i forhold til sikkerhed (bl.a. passagersikkerhed ved uheld, evakuering).

Trafikstyringsmedarbejderens opgaver omfatter håndtering af styringsværktøjer og -programmer til sikring af rettidig afvikling af metro-, letbane- og S-togtrafikken. Dette sker med fokus på sikkerheden for passagerer, for øvrige trafikanter og for ansatte i depot, på rangerterræn og i værksted. Trafikstyringsmedarbejderen har også en nøglerolle i forbindelse med hændelser i trafiksystemet og ved genetablering af trafikken. Trafikstyringsmedarbejdere inden for metrodrift og S-banedrift er ikke omfattet af denne FKB.

Det estimeres, at der i 2026 vil være beskæftiget ca. 200 metrostewardere, 330 letbaneførere, 500 S-baneførere og 50 trafikstyringsmedarbejdere (kun letbane) på landsplan. Der vil løbende være behov for at uddanne et antal medarbejdere årligt grundet almindelig personaleomsætning. Personaleomsætningen blandt S-baneførere kan blive over gennemsnittet, idet de nuværende førere er uddannet som lokomotivførere og flere vil måske pga. den ændrede jobfunktion søge over på andre dele af jernbanenettet for at fungere som lokomotivførere.

Herudover bliver der brug for korte ajourføringskurser til alle beskæftigede medarbejdere til nødvendig vedligeholdelse af deres kompetencer jf. gældende lovgivning. Nogle medarbejdere vil også skulle uddannes til anden infrastruktur / andre togtyper.

Jobområdets ansatte kan være omskolede buschauffører eller lokomotivførere. Nogle vil have en chaufførgrunduddannelse inden for personbefordring i arbejdsmarkedsuddannelsessystemet som baggrund. Andre en baggrund som uddannede lokomotivførere. Endelig vil nogle komme fra helt andre brancheområder og blive rekrutteret og uddannet direkte til varetagelse af jobbet, dog under forudsætning af, at personen indfrier nedenstående adgangskrav.

Metrostewardere, letbaneførere, S-baneførere, trafikstyringsmedarbejdere m.m. rekrutteres af driftsvirksomhederne på grundlag af bestemmelser fastsat i BEK nr. 576 af 30/05/2017 og BEK nr. 106 af 27/01/2023. Heri fastsættes krav til faglige kompetencer, uddannelsesforløb herunder efteruddannelsesforløb samt helbreds krav.

Virksomheden skal fastlægge de nødvendige faglige krav til kompetence samt sikre, at personalet besidder de nødvendige faglige kompetencer for udførelsen af deres funktion.

Virksomheden skal udforme uddannelsen af personalet, herunder efteruddannelse. Uddannelsen og efteruddannelse skal afsluttes med en prøve.

Trafikstyrelsen godkender virksomhedens uddannelser, herunder efteruddannelse for personale.

Virksomheden skal til enhver tid kunne dokumentere at førere af metrokøretøjer, letbaneførerne, S-baneførere og trafikstyringspersonalet har de nødvendige kompetencer samt en gyldig helbredsgodkendelse. Virksomhederne skal underrette Trafikstyrelsen, hvis et førerbevis udstedes eller tilbagekaldes.

De nødvendige faglige kompetencer er beskrevet i de efterfølgende TAK.

Arbejdsorganisering på arbejdspladserne inden for jobområdet

Medarbejderne inden for jobområdet arbejder i teams eller alene. Arbejdet er klassificeret som kritisk for sikkerheden. Medarbejderne skal være fleksible omkring arbejdstider, idet metro-, letbane- og S-togdrift, som en del af den kollektive trafik, fungerer året rundt og døgnet rundt (kun metro og S-tog fredag og lørdag).

Langt de fleste medarbejdere har direkte passagerkontakt på station og i tog, letbanetog.

Metrostewarder arbejder typisk i teams på station eller i metrotog. Letbaneførere arbejder oftest alene. S-baneførere arbejder oftest alene, mens trafikstyringsmedarbejdere arbejder i teams.

Trafikstyringsmedarbejderen har funktions- og i visse tilfælde ledelsesansvar. Der kan i vagtordninger på rotationsbasis indgå elementer til sikring af service, samt udførelse af trafikkontrol.

Kørelærere og instruktører vil jævnligt være beskæftiget med oplæring af nye medarbejdere enten ved holdundervisning eller 1:1 ved køreundervisning eller i kontrolrum.

Beskrivelse af de tilhørende arbejdsmarkedsrelevante kompetencer

Eftersyn og vedligehold af metro-, letbane- og S-togmateriel

Kort beskrivelse af kompetencen og dens anvendelse i jobområdet

Metro-, letbane- og S-baneføreren kan udføre de nødvendige driftsinstruktioner, som modtages og registreres af styringsmedarbejderen.

Metro-, letbane- og S-baneføreren kommunikerer med styringsmedarbejderen ved tekniske problemer under driften.

Metro-, letbane- og S-baneføreren kan, efter anvisning fra kontrolcenteret, foretage udbedring af mindre tekniske fejl på køretøjet.

Metro-, letbane- og S-baneføreren kan udføre andre driftsmæssige opgaver på grundlag af specifikke virksomhedsforskrifter.

Letbane- og S-baneføreren kan udføre påfyldning af forbrugsstof; sand, sprinklervæske etc. efter fastsatte forskrifter jf. deres jobfunktion.

Teknologi og arbejdsorganisering

Transportmateriel inden for letbanedrift gennemgår en løbende teknologisk udvikling.

Metro-, letbane- og S-baneføreren kan afgive fejlmelding til styringsmedarbejderen via forskellige kommunikationssystemer.

Særlige kvalifikationskrav, som er en forudsætning for udførelsen af jobbet, f.eks. certifikatkrav

Metro-, letbane- og S-baneførere skal opfylde de af Transportministeriet/Trafikstyrelsen opstillede krav i BEK nr. 576 af 30/05/2017 eller BEK nr. 106 af 27/01/2023

Kompetencens udbredelse på arbejdspladser i jobområdet

Kompetencen skal typisk beherskes af alle metro-, letbane- og S-baneførere inden for jobområdet.

Beskrivelse af de tilhørende arbejdsmarkedsrelevante kompetencer

Fremføring af metro, letbane og S-tog

Kort beskrivelse af kompetencen og dens anvendelse i jobområdet

Letbane- og S-baneføreren kan befordre passagerer med letbane- og S-togskøretøj, på en efter omstændighederne sikker og komfortabel måde, under overholdelse af tids- og køreplaner. Metromedarbejdere fremfører kun metrotog ved driftsforstyrrelser, men også her på en efter omstændighederne sikker og komfortabel måde.

Metro-, letbane- og S-baneføreren kan efter omstændighederne og på grundlag af retningslinjer for kommunikation, give relevante informationer til passagererne via køretøjets kommunikationsanlæg.

Metro- og letbaneføreren har kendskab til takstbestemmelser, zoneinddelinger og billetteringsvilkår.

Letbaneføreren er i stand til at vurdere egen og andre trafikanters adfærd, således at letbaneføreren kan udføre en sikker og forsvarlig fremføring af letbanetoget i blandet trafik. Metroføreren vil normalt kun skulle forholde sig til andre metrotog på strækningen. S-baneføreren vil normalt kun skulle forholde sig til andre S-tog på strækningen.

Metro-, letbane- og S-baneføreren kan evakuere passagerer på en korrekt og forsvarlig måde.

Metro-, letbane- og S-baneføreren kan reagere hensigtsmæssigt i tilfælde af uheld og/eller ulykke og udføre nødhjælp (førstehjælp). Endvidere behersker metro-, letbane- og S-baneføreren forskellige former for radiokommunikation med bl.a. trafikstyringen.

Metro-, letbane- og S-baneføreren kan tilegne sig kvalifikationer og kompetencer gennem uddannelse, der gør vedkommende i stand til at udføre funktionen som kørelærer og instruktør for nye medarbejdere.

Metro-, letbane- og S-baneføreren kan følge alle regler, procedurer og driftsinstruktioner fastsat af virksomheden.

Metro-, letbane- og S-baneføreren har kendskab til:

- Rettigheder og pligter for føreren i forhold til certifikat- og uddannelseskrav.
- Regler for kørsel, herunder ansvarsforhold.

I tilfælde af færdselsuheld m.v. kan føreren efterleve alle procedurer omkring meldinger, kørestrøm og indsats etc.

I følge BEK nr. 576 af 30/05/2017 Â§ 5 skal Letbanevirksomheden sikre, at letbaneførere til enhver tid besidder de nødvendige kompetencer.

Stk. 2. Letbaneførerens kompetencer skal afspejle de konkrete driftsforhold, som gælder i den pågældende letbanevirksomhed.

Stk. 3. Letbaneførere skal som minimum have følgende kompetencer:

- 1) Kendskab til samt forståelse for anvendelse af trafikale regler og driftsinstruktioner.
- 2) Evnen til hensynsfuld adfærd i trafikken.
- 3) Kompetencerne til at fremføre letbanekøretøjer, herunder under svære trafikale forhold.

- 4) Kompetencerne til at opfatte og kontrollere faresituationer, herunder forebyggelse og afværgelse af faresituationer.
- 5) Viden og indsigt, som reducerer følgerne af køre- og betjeningsfejl, og som fremmer en realistisk vurdering af egne evner i trafikken.
- 6) Udvide ansvar for andres liv og helbred, miljø og ejendom

Ifølge BEK nr. 576 af 30/05/2017 Å§ 7 skal Letbanevirksomheden fastlægge de nødvendige faglige krav til kompetence samt sikre, at trafikstyringspersonale tilknyttet letbanevirksomheden besidder de nødvendige faglige kompetencer for udførelsen af deres funktion.

Ifølge BEK nr. 576 af 30/05/2017 Å§ 8 skal Metrovirksomheden fastlægge de nødvendige faglige krav til kompetencer samt sikre, at førere af metrokøretøj tilknyttet metrovirksomheden til enhver tid besidder de nødvendige faglige kompetencer for udførelsen af deres funktion.

Ifølge BEK nr. 106 af 27/01/2023 Å§ 7 skal S-baneførerens kompetencer afspejle de konkrete driftsforhold, som gælder i den pågældende virksomhed. S-baneførerens kompetencer skal som minimum sikre, at føreren:

- 1) har kendskab til samt forståelse for anvendelse af trafikale regler og driftsinstruktioner,
- 2) kan fremføre S-togskøretøjer eller arbejdskøretøjer under normale såvel som unormale trafikale forhold,
- 3) kan opfatte, kontrollere, forebygge og afværge faresituationer,
- 4) har viden og indsigt, som reducerer følgerne af køre- og betjeningsfejl, og som fremmer en realistisk vurdering af egne evner i driften og
- 5) udviser ansvar for andres liv og helbred, miljø og ejendom

Kørelærere og instruktører er særligt uddannede medarbejdere, som varetager nøglefunktioner i oplæring af nye førere. Instruktører står også for oplæring af nye kørelærere.

Teknologi og arbejdsorganisering

De køretøjer, der anvendes, er bygget og udstyret efter typegodkendelser fastsat i EU-bestemmelser.

Et metro-, letbane- eller S-togskøretøj er et eldrevet højteknologisk skinnebåren befordringsmiddel.

Værktøjerne, der står til rådighed for jobområdets ansatte, strækker sig fra opslag i håndbøger over anvendelse af IT-baserede databaser.

Særlige kvalifikationskrav, som er en forudsætning for udførelsen af jobbet, f.eks. certifikatkrav

Metro-, letbane- og S-baneførere skal opfylde de af Transportministeriet/Trafikstyrelsen opstillede krav til grunduddannelse af førere i BEK nr. 576 af 30/05/2017 eller BEK nr. 106 af 27/01/2023.

For at fremføre et metrokøretøj, et letbanetog eller et S-tog skal man være i besiddelse af en gyldig helbredsgodkendelse, udstedt af Trafikstyrelsen.

Krav om helbredsgodkendelse gælder ikke, hvis en person har en gyldig helbredsgodkendelse udstedt af Trafikstyrelsen i henhold til bekendtgørelse om certificering af lokomotivførere eller bekendtgørelse om helbreds- og kompetencekrav til visse sikkerhedsklassificerede funktioner på jernbaneområdet.

Krav om helbredsgodkendelse gælder desuden ikke ved

- Fremføring af letbane- og metrokøretøj på depot- og værkstedsområder.
- Fremføring af metrokøretøj i forbindelse med sporspærring.
- Fremføring af metrokøretøj ved kørsel med højst 30 km i timen.

Desuden skal medarbejderen leve op til de nødvendige faglige krav til kompetencer, som virksomheden skal fastlægge for udførelsen af deres funktion samt erhverve den tilhørende dokumentation efter godkendt prøveafleggelse. De specifikke uddannelsesforløb herunder efteruddannelsesforløb skal godkendes af Trafikstyrelsen.

For letbaneførere gælder desuden, at de som minimum skal være indehaver af et gyldigt kørekort kategori B udstedt i henhold til bekendtgørelse om kørekort, Krav om helbredsgodkendelse og gyldigt kørekort B bortfalder, hvis kørekort til erhvervsmæssig personbefordring til kategori D udstedt i henhold til bekendtgørelse om kørekort og gyldigt chaufføruddannelsesbevis knyttet til kategori D haves.

I BEK nr. 106 af 27/01/2023 er det fastsat, at S-baneførere skal gennemføre en erhvervpsykologisk test udarbejdet af en autoriseret psykolog for at få udstedt førerbevis (jf. §4). Derudover skal S-baneføreren helbredsundersøges hver femte år (jf. §9).

Virksomheden skal til enhver tid kunne dokumentere, at førere af metrokøretøjer, letbanetog eller S-tog har de nødvendige kompetencer samt en gyldig helbredsgodkendelse. Virksomhederne skal underrette Trafikstyrelsen, hvis et førerbevis udstedes eller tilbagekaldes.

Kørelærere/instruktører til metro, letbane og S-tog rekrutteres typisk blandt de operative medarbejdere. Kørelærere/instruktører er medarbejdere med indsigt i kørsel og trafikstyring og kan indgå i undervisning og oplæring af andre medarbejdere.

En kørelærer/instruktør til metro- og letbaneområdet er godkendt til uddannelse af fører efter gældende bestemmelser i lovgivningen.

Kompetencens udbredelse på arbejdspladser i jobområdet

Den enkelte medarbejder på letbane- og S-baneområdet behersker en klart defineret arbejdsfunktion: fremføring af henholdsvis letbane- eller S-banekøretøj, mens dette for medarbejdere på metroområdet primært forekommer ved driftsforstyrrelser.

Beskrivelse af de tilhørende arbejdsmarkedsrelevante kompetencer

Levering af kvalitet og service

Kort beskrivelse af kompetencen og dens anvendelse i jobområdet

Jobområdetets ansatte medvirker til, at passagerne kan føle sig trygge, når de bruger metro, letbane eller S-tog.

Jobområdetets ansatte kan, når der opstår afvigende hændelser fra normal drift - med den nødvendige sproglige kompetence - levere en relevant situationstilpasset kundeservice, herunder forebygge eller afværge konflikter.

Jobområdetets ansatte er i besiddelse af den fleksibilitet og samarbejdsevne m.v., som gør, at arbejdet kan udføres med kvalitet og en høj grad af service. De forstår betydningen af den personlige fremtræden over for virksomhedens kunder.

Jobområdetets ansatte skal have en meget høj serviceprofil, bl.a. kulturforståelse og sproglige kompetencer.

Jobområdetets ansatte er jævnligt beskæftiget med oplæring af nye medarbejdere.

Teknologi og arbejdsorganisering

De fleste af jobområdetets ansatte arbejder det meste af tiden alene eller i små teams. De har ofte en bred kundekontakt og fungerer som virksomhedens ansigt udadtil. Derfor er kundeservice, samarbejdsevne og kommunikationsevne samt personlig fremtræden meget væsentlige kompetencer.

Særlige kvalifikationskrav, som er en forudsætning for udførelsen af jobbet, f.eks. certifikatkrav

Der er ingen særlige kvalifikationskrav.

Kompetencens udbredelse på arbejdspladser i jobområdet

Beskrivelse af de tilhørende arbejdsmarkedsrelevante kompetencer

Sundhed, sikkerhed, arbejdsmiljø og adfærd i nødsituationer

Kort beskrivelse af kompetencen og dens anvendelse i jobområdet

Jobområdet ansatte har forståelse for sikkerhed på arbejdspladsen både i virksomheden og ved køretøjet, og de kan anvende deres viden ved løsning af opgaver, som indebærer sikkerhedsmæssige risici.

Jobområdet ansatte er opmærksomme på, hvordan arbejdsulykker kan forebygges, og de kan yde den nødvendige indsats ved arbejdsulykker samt forebygge yderligere påvirkninger og skader. De kan desuden reagere hensigtsmæssigt ved brand og i tilfælde af færdselsuheld, ulykke eller sygdom, herunder foretage alarmering, anvende almindeligt forekommende brandslukningsmateriel, foretage evakuering fra køretøjet og yde førstehjælp inklusiv brug af hjertestarter.

Jobområdet ansatte kan bidrage aktivt til at mindske arbejds- og belastningsskader. De har kendskab til ergonomi og kan bidrage til at styrke egen sundhed på baggrund af viden om, hvordan de fysiske og psykiske belastningsfaktorer kan påvirke det enkelte menneske.

Jobområdet ansatte skal have kendskab til de regler og anvisninger fra Arbejdstilsynet, der er for arbejdets tilrettelæggelse, indretning og udførelse.

Teknologi og arbejdsorganisering

Arbejdspladserne er indrettet med mulighed for at tage hensigtsmæssige ergonomiske forholdsregler jf. at det over længere perioder kan være stillesiddende arbejde.

Særlige kvalifikationskrav, som er en forudsætning for udførelsen af jobbet, f.eks. certifikatkrav

Jobområdet ansatte skal opfylde de af Transportministeriet/Trafikstyrelsen opstillede krav i BEK nr. 576 af 30/05/2017 eller BEK nr. 106 af 27/01/2023 .

Kompetencens udbredelse på arbejdspladser i jobområdet

Kompetencen skal beherskes af alle medarbejdere inden for jobområdet.

Beskrivelse af de tilhørende arbejdsmarkedsrelevante kompetencer

Trafikstyring

Kort beskrivelse af kompetencen og dens anvendelse i jobområdet

Trafikstyring af letbanedrift udføres af særlige styringsmedarbejdere, som har følgende opgaver:

At følge afvikling af trafikken via trafikstyringssystemet og kommunikere med letbanefører, når der er afvigelser fra den planlagte køreplan

At søge at reetablere rettidigheden for forsinkede metro- og letbanekøretøjer

At foretage logning af:

- Alle afvigelser fra normal køreplan på definerede målepunkter
- Alle hændelser der opstår i forbindelse med afvikling af trafikken
- Registrering/kontrol af Start/Stop formular i sikkerheds- og ledelsessystemet

At assistere det øvrige personale i forbindelse med hændelser og ulykker i trafikssystemet

At efterleve af alle regler, procedurer og driftsinstruktioner, også ved uregelmæssigheder i trafikssystemet

At gennemføre afbrydelse og tilslutning af kørestrøm ifølge fastlagte procedurer

At kommunikere alle relevante data i forbindelse med trafikafvikling og afvigelser til:

- Vedligeholdelsesafdelingen
- Infrastrukturforvalter

At foretage kommunikation med Politi og beredskabsmyndigheder i tilfælde af hændelser og ulykker, hvor dette er nødvendigt

At foretage kommunikation med regionale trafikselskaber i situationer der kræver det

At deltage i det koordinerende sikkerhedsarbejde

At håndtere stressede situationer og bevare overblikket over egne arbejdsopgaver

At medvirke ved sidemandsoplæring af nye kolleger

Instruktører på letbanedrift er særligt uddannede medarbejdere, som varetager nøglefunktioner i oplæring af nye trafikstyringsmedarbejdere. De specifikke uddannelsesforløb herunder efteruddannelsesforløb skal godkendes af Trafikstyrelsen.

Trafikstyringsmedarbejdere inden for metrodrift og S-banedrift har tilsvarende kompetencer, herunder kommunikation med førerne, men er ikke omfattet af denne FKB.

Teknologi og arbejdsorganisering

Trafikstyringsenheden omfatter komplekse digitale styringssystemer og forskelligt kommunikationsudstyr tilpasset de konkrete situationer.

Særlige kvalifikationskrav, som er en forudsætning for udførelsen af jobbet, f.eks. certifikatkrav

Trafikstyringsmedarbejdere skal opfylde de af Transportministeriet/Trafikstyrelsen opstillede krav i BEK nr. 576 af 30/05/2017.

For at udføre funktioner som trafikstyringspersonale skal man være i besiddelse af en gyldig helbreds-godkendelse udstedt af Trafikstyrelsen.

Krav om helbredsgodkendelse gælder ikke, hvis en person har en gyldig helbredsgodkendelse udstedt af Trafikstyrelsen i henhold til bekendtgørelse om certificering af lokomotivførere eller bekendtgørelse om helbreds- og kompetencekrav til visse sikkerhedsklassificerede funktioner på jernbaneområdet. Desuden skal medarbejderen leve op til de nødvendige faglige krav til kompetencer, som virksomheden skal fastlægge for udførelsen af deres funktion samt erhverve den tilhørende dokumentation efter godkendt prøveafleggelse. De specifikke uddannelsesforløb herunder efteruddannelsesforløb skal godkendes af Trafikstyrelsen.

Virksomheden skal til enhver tid kunne dokumentere, at trafikstyringspersonalet har de nødvendige kompetencer samt en gyldig helbredsgodkendelse. Virksomhederne skal underrette Trafikstyrelsen, hvis et førerbevis udstedes eller tilbagekaldes.

Instruktører til letbane rekrutteres typisk blandt de operative medarbejdere. Instruktører er medarbejdere med indsigt i kørsel og trafikstyring og kan indgå i undervisning og oplæring af trafikstyringsmedarbejdere.

Kompetencens udbredelse på arbejdspladser i jobområdet

Kompetencen skal beherskes af alle trafikstyringsmedarbejdere inden for jobområdet.

Aktuelt tilkoblede mål

Niveau kan angives ved enkeltfag.

Nummer, niveau og titel	EUU	Varighed i dage	Tilknyttet i perioden
20996 Digitale kompetencer til online undervisning	AL	1,0	23-11-2023 og fremefter
20997 Metrosteward - Ny ekstra Litra	AK	5,0	24-11-2023 og fremefter
20998 OCC letbane, supplerende infrastruktur, fri bane	AK	3,0	24-11-2023 og fremefter
20999 OCC Vagthavende styringsmedarbejder, letbane	AK	5,0	24-11-2023 og fremefter
21007 OCC Koblingsleder kørestrøm, letbane	AK	8,0	24-11-2023 og fremefter
21914 S-banefører, grunduddannelse	AK	48,0	14-12-2023 og fremefter
21981 Rangering på klargøringsanlæg til S-tog	AK	9,0	19-12-2023 og fremefter
21986 S-banefører, EU-CBTC	AK	1,0	14-12-2023 og fremefter
21987 S-banefører, EU-P	AK	1,0	14-12-2023 og fremefter
21988 S-banefører, EU-OR	AK	1,0	14-12-2023 og fremefter
22499 Dansk som andetsprog F/I, alm. niv., integreret	AP	40,0	11-12-2024 og fremefter
22506 Dansk som andetsprog F/I, basis, integreret	AP	40,0	16-12-2024 og fremefter
22507 Dansk som andetsprog F/I, udv. niv., integreret	AP	40,0	16-12-2024 og fremefter
22508 Fagunderstøt. dansk som andetsprog F/I, integreret	AP	10,0	16-12-2024 og fremefter
22617 Konflikt håndtering for Letbaneførere	AK	2,0	20-01-2025 og fremefter
22618 Kundekontakt for Letbaneførere.	AK	10,0	20-01-2025 og fremefter
23432 Adfærd i tog tunnel, s-banefører, ajourføring	AK	2,0	19-12-2025 og fremefter
25000 RKV før erhvervsuddannelse for voksne	AP	5,0	23-11-2023 og fremefter
40392 Ergonomi inden for faglærte og ufaglærte job	AD	2,0	23-11-2023 og fremefter
40533 Introduktion til et brancheområde (F/I)	AP	40,0	23-11-2023 og fremefter
40534 Arbejdsmarked, it og jobsøgning (F/I)	AP	40,0	23-11-2023 og fremefter
43343 Praktik for F/I	AP	48,0	23-11-2023 og fremefter
44978 Jobrelateret fremmedsprog med nuanceret ordforråd	AD	5,0	23-11-2023 og fremefter
44979 Jobrelateret fremmedsprog med basalt ordforråd	AD	5,0	23-11-2023 og fremefter
45215 Grundlæggende faglig regning	AP	2,0	23-11-2023 og fremefter
45261 Kundeservice	AK	3,0	24-11-2023 og fremefter
45288 Billettering og kundeservice	AK	3,0	24-11-2023 og fremefter
45347 Grundlæggende faglig matematik	AP	3,0	23-11-2023 og fremefter
45511 Faglig læsning	AP	2,0	23-11-2023 og fremefter
45536 Faglig skrivning	AP	3,0	23-11-2023 og fremefter
45545 Dansk som andetsprog F/I, basis, fagr. forløb	AP	40,0	23-11-2023 og fremefter
45567 Dansk som andetsprog F/I, alm. niv., fagr. forløb	AP	40,0	23-11-2023 og fremefter
45569 Dansk som andetsprog F/I, udv. niv., fagr. forløb	AP	40,0	23-11-2023 og fremefter
45571 Fagunderstøttende dansk som andetsprog F/I	AP	10,0	23-11-2023 og fremefter
45572 Dansk som andetsprog for F/I, basis	AP	40,0	23-11-2023 og fremefter
45573 Dansk som andetsprog for F/I, alment niveau	AP	40,0	23-11-2023 og fremefter
45574 Dansk som andetsprog for F/I, udvidet niveau	AP	40,0	23-11-2023 og fremefter
45644 Kommunikation og kulturforståelse	AK	2,0	24-11-2023 og fremefter
46493 Konflikt håndtering	AK	3,0	23-11-2023 og fremefter
47361 Metrosteward, grunduddannelse	AK	50,0	24-11-2023 og fremefter
47632 Den personlige uddannelses- og jobplan	AA	2,0	23-11-2023 og fremefter
47668 Grundlæggende faglig regning	AP	2,0	23-11-2023 og fremefter
47669 Grundlæggende faglig matematik	AP	3,0	23-11-2023 og fremefter
47670 Faglig læsning	AP	2,0	23-11-2023 og fremefter
47671 Faglig skrivning	AP	3,0	23-11-2023 og fremefter
48049 Arbejdsmiljø 1 i faglærte og ufaglærte job	AD	2,0	23-11-2023 og fremefter
48050 Arbejdsmiljø 2 i faglærte og ufaglærte job	AD	2,0	23-11-2023 og fremefter
48376 Manuel fremføring af førerløst tog	AK	12,0	24-11-2023 og fremefter
48377 Manuel fremføring af førerløst tog - ajourføring	AK	2,0	24-11-2023 og fremefter
48417 Letbanefører grunduddannelse	AK	25,0	24-11-2023 og fremefter
48418 Letbanefører litrauddannelse	AK	2,0	24-11-2023 og fremefter
48569 Introduktion til det danske arbejdsmarked (F/I)	AP	5,0	23-11-2023 og fremefter

Nummer, niveau og titel		EUU	Varighed i dage	Tilknyttet i perioden
48596	Ergonomi inden for ufaglærte og faglærte job (F/I)	AA	3,0	23-11-2023 og fremefter
48762	Omskoling ny infrastruktur-ny litra, førerløst tog	AK	8,0	24-11-2023 og fremefter
49601	Styringsmedarbejder OCC letbane, urban rail	AK	30,0	24-11-2023 og fremefter
49985	Letbanefører, supplerende kørsel på fri bane	AK	7,0	24-11-2023 og fremefter
49995	EUD-Oplæringsvejledning for den uddannelsesansvarl	AF	1,0	23-11-2023 og fremefter
49998	EUD-Oplæringsvejledning for den daglige oplærer	AF	1,0	23-11-2023 og fremefter